Ċeklemfusa (Reċta)

Addattament ta’ ħrafa antika Maltija minn Trevor Żahra

<u>Jieħdu Sehem:</u>

Narratur: ____
Ċeklemfusa: ____
Prinċep: ____
Qaddej: ____
Omm: ____
Furnara: ____
Ilħna ta’ nies: ____

Narratur: Darba waħda kien hemm tfajla ħelwa. Kienet fqira ħafna u ommha u missierha kienu ilhom ħafna mejtin. Iżda qabel miet, missierha kien taha tliet affarijiet imsaħħra: qastna, ġewża u lewża. Kien għallimha tgħidilhom il-kliem tas-seħer biex meta jkollha bżonnhom, issibhom. It-tfajla kienet tibża’ għalihom ħafna u kienet iżżommhom ġo borża dejjem marbuta ma’ qaddha.
Billi kienet fqira, kellha biss libsa waħda li qatt ma kienet tkun tista’ taħsilha. U meta n-nies kienu jarawha daqshekk imqattgħa u maħmuġa kienu laqqmuha Ċeklemfusa. U erħilhom jgħajruha:

Nies: Ċeklemfusa ... uff xi qrusa!

Narratur: Darba waħda Ċeklemfusa tant kienet imdejqa li marret tħabbat il-bieb tal-palazz tas-sultan.

Ċeklemfusa: Jekk jogħġobkom. Żommuni seftura magħkom.

Narratur: Imma dak li ġie jiftaħ il-bieb għaraf min kienet.

Qaddej: Fittex itlaq lil hemm. M’għandniex bżonnok. Ċeklemfusa ... uff xi qrusa!

Narratur: Ċeklemfusa nxteħtet fuq l-għatba tal-palazz u nfexxet tibki u tolfoq kemm tiflaħ. Malli l-prinċep sema’ dak il-biki u l-ilfiq, ried ikun jaf x’ġara.

Prinċep: X’jiena nisma’? X’ġara dal-biki kollu?

Qaddej: Tinkwetax Sire...wara l-bieb ġiet tittallab dik il-maħmuġa ta' Ċeklemfusa.

Prinċep: Morru ġibuha quddiemi!

Ċeklemfusa Nitolbok twajjeb prinċep. Ħallini nkun seftura magħkom. Jiena bieżla u lesta nagħmel kulma jkollkom bżonn.

Prinċep: Eh mela inti Ċeklemfusa, dik li n-nies dejjem isemmu u jiddieħku biha. Tajjeb, mela ibqa' hawn. Imma mur inħeba fil-kantina u qis li kuljum tnaddafli ż-żarbun u ġġibhuli jleqq u nadif tazza. Issa fittex mur minn quddiemi ja Ċeklemfusa ... uff xi qrusa!

Narratur: Ċeklemfusa issa kienet drat tisma' lil kulħadd jgħajjarha. Tal-anqas, fil-kantina tal-palazz kellha post fejn torqod u xi ħaġa sħuna x'tiekol. Bdiet taħdem kemm tiflaħ, tfarfar, tiknes u taħsel l-art. Imma l-qaddejja tal-palazz, il-prinċep u ommu xorta waħda kienu dejjem joffenduha u jinsultawha. Darba waħda l-prinċep qalilha:

Prinċep: Illum qis li ż-żarbun tnaddafhuli aħjar mis-soltu għax illejla rrid immur għal ballu kbir!

Ċeklemfusa Ħudni miegħek. Ħudni miegħek!

Narratur: Il-prinċep infexx jidħak biha u meta ra li baqgħet tiffittah tilef sabru. Qabad ħobża kbira li sab quddiemu u xeħithielha għal rasha.
Iż-żarbun naddfithulu u llustrathulu kif xtaq hu. Iżda meta sar il-ħin għall-ballu, Ċeklemfusa niżlet fil-kantina, inħaslet ħasla sewwa, u mbagħad ħarġet il-qastna mill-borża u qaltilha:

Ċeklemfusa *Qastna, qastna saħħarija!*
Isa, infetaħ issa għalija,
Tini l-libsa tas-smewwiet
Kollha mżejna bil-kewkbiet
U tibdila b'ġawhar fin,
Karozzella b'żewġt iżwiemel kbar ħajjin,
B'kuċċier għaqli u żagħżugħ
Illi jsuqha daqs vapur b'mijiet ta' qlugħ!"

Narratur: F'daqqa waħda l-qastna msaħħra nfetħet u minnha ħareġ dak kollu li talbitha Ċeklemfusa: libsa minn lewn is-sema bil-qamar u l-kwiekeb mimlja deheb u tiżjin, kullana tad-deheb, portmoni mimli flus, żarbun tal-fidda u karozzella biż-żwiemel u l-kuċċier. Ċeklemfusa rikbet ġo fiha u telqet lejn għall-ballu.

Hekk kif daħet fis-sala, il-prinċep skanta jħares lejha. Qatt ma kien raha tfajla ħelwa bħal dik.

Prinċep: Din hija t-tfajla ta' ħajti; dik li ili tant nistenna! Ejja tfajla ersaq lil hawn. Ejja iżfen miegħi.

Narratur: U hekk il-prinċep u Ċeklemfusa qattgħu l-lejl kollu jiżfnu flimkien. Imma f'daqqa waħda Ċeklemfusa qaltlu:

Ċeklemfusa: Issa sarli l-ħin. Se jkolli nħallik!

Prinċep: Le tħallinix, ibqa' hawn ftit ieħor miegħi!

Narratur: U meta ra li dik it-tfajla baqgħet tinsisti li titlaq, il-prinċep ħareġ ċurkett tad-djamanti mill-but u qalilha:

Prinċep: Ħa, żomm dan iċ-ċurkett bħala tifkira tiegħi. Dan għażiż ħafna għalija. Kien tahuli missieri!

Ċeklemfusa Grazzi minn qalbi, imma issa sarli l-ħin! Il-lejl it-tajjeb.

Prinċep: Talanqas għidli minn fejn inti.

Ċeklemfusa Jiena minn Art il-Ħobża.

Narratur: U b'dal-kelmiet Ċeklemfusa telqet tiġri 'l barra. Minnufih, il-prinċep qabbad lill-qaddejja tiegħu biex imorru warajha ħalli jaraw fejn kienet toqgħod. Iżda l-kuċċier ta' Ċeklemfusa beda jsuq b'kemm saħħa kellu u meta Ċeklemfusa rat li l-qaddejja kienu għoddhom laħquha fetħet il-portmoni u bdiet tixħtilhom il-flus kollha li kellha. Il-qaddejja qatt ma kienu raw daqshekk flus. Waqfu jiġbruhom u ħallew il-karozzella sejra għal triqitha. Meta Ċeklemfusa waslet il-palazz, poġġiet kollox lura fil-qastna u reġgħet libset il-ħwejjeġ maħmuġin ta' seftura. Imma ċ-ċurkett li taha l-prinċep ħadet ħsiebu sewwa. Refgħetu f'dik il-borża li kienet iżżomm imdendla ma' qaddha.

Il-prinċep tgħidx kemm irrabja magħhom meta l-qaddejja qalulu li ma rnexxilhomx jilħqu l-karozzella ta' dik it-tfajla ħelwa. L-għada filgħodu, il-prinċep reġa' mar ifittex lil Ċeklemfusa fil-kantina.

Prinċep: Illejla rrid nerġa' mmur għall-ballu. Ara qis li ż-żarbun tnaddafhuli aħjar mill-bieraħ. Irridu jleqq u jiddi!

Ċeklemfusa: Ħudni miegħek! Ħudni miegħek!

Narratur: Il-prinċep reġa' nfexx jidħak biha u jwaqqagħha għaċ-ċajt, u meta ra li baqgħet tiffittah ħataf sikkina kbira li sab quddiemu u xeħithielha għal rasha. Meta sar il-ħin għall-ballu, Ċeklemfusa niżlet fil-kantina, inħaslet, ħarġet il-ġewża mill-borża u qaltilha:

Ċeklemfusa : *"Ġewża, ġewża saħħarija!*
Isa, nfetaħ issa għalija,
Tini l-libsa bil-mewġiet
U bil-baħar u l-ħutiet
U tibdila b'ġawhar fin,
Karozzella b'żewġt iżwiemel kbar ħajjin,
B'kuċċier għaqli u żagħżugħ
Illi jsuqha daqs vapur b'mijiet ta' qlugħ!"

Narratur: U l-istess bħalma kien ġara l-lejl ta' qabel, minn ġol-ġewża ħareġ dak kollu li xtaqet Ċeklemfusa; fuq kollox, libsa minn lewn il-baħar kaħlani, kollha, mewġ, ħut, ħlejjaq tal-baħar u mżejna b'kull xorta ta' ħaġar prezzjuż u deheb fin. U ġol-karozzella msaħħra, biż-żwiemel li jiġru aktar mir-riħ, Ċeklemfusa telqet lejn is-sala tal-ballu.
Il-prinċep ried itir bil-ferħ meta lemaħ lit-tfajla ta' qalbu dieħla fis-sala. Tar għal fuqha, għannaqha miegħu u reġgħu qattgħu l-lejl kollu jiżfnu flimkien. Iżda meta l-ballu wasal fi tmiemu Ċeklemfusa reġgħet qaltlu:

Ċeklemfusa: Issa sarli l-ħin. Se jkolli nħallik!

Prinċep: Le tħallinix. Ibqa' hawn ftit ieħor miegħi!

Ċeklemfusa: Ma nistax. Ikolli mmur. Il-lejl it-tajjeb.

Prinċep: Mela, ħa, żomm dan id-djamant. Ħudu bħala tifkira tiegħi. Imma tal-anqas għidli fejn toqgħod. Għidli mnejn int!?

Ċeklemfusa Jiena .... jien minn Art is-Sikkina.

Narratur: U Ċeklemfusa ħarbet tiġri 'l barra. Il-prinċep reġa' bagħat lill-qaddejja tiegħu jsegwuha, imma meta Ċeklemfusa rat li kienu għoddhom laħquha, kienet pronta xeħtitilhom salt tabakk f'għajnejhom u ma setgħux jarawha. Malli waslet lura l-palazz, Ċeklemfusa għamlet l-istess bħal-lejl ta' qabel, u d-djamant li taha l-prinċep poġġietu fil-borża ħdejn iċ-ċurkett.
L-għada filgħodu, il-prinċep reġa' mar jagħti ż-żarbun lil Ċeklemfusa biex tnaddafhulu tindifa sewwa u meta din reġgħet bdiet tokroblu biex joħodha miegħu l-ballu ... l-prinċep reġa' tilef sabru u waddbilha ż-żarbuna għal rasha.

Dakinhar filgħaxija, ftit wara li l-prinċep telaq għall-ballu, Ċeklemfusa reġgħet inħaslet, ħarġet il-lewża mill-borża u qaltilha:

Ċeklemfusa *"Lewża, lewża saħħarija!*
Isa, infetaħ issa għalija,
Tini l-libsa bil-wardiet
U bil-ħdura tal-werqiet
U tibdila b'ġawhar fin,
Karozzella b'żewġt iżwiemel kbar ħajjin,
B'kuċċier għaqli u żagħżugħ
Illi jsuqha daqs vapur b'mijiet ta' qlugħ!"

Narratur: Bla ma tilfet żmien xejn, libset il-libsa msaħħra, rikbet fil-karozzella u telqet. Dik il-lejla, il-prinċep mhux biss żifen magħha bħall-iljieli ta' qabel, imma meta ġew biex jinfirdu qalilha:

Prinċep: Għadek ma ntbaħtx kemm inħobbok? Jaqaw inti ma tħobbnix? Jiena miġnun warajk. Ħa, żomm dan iċ-ċurkett!

Narratur: U fil-pront libbisha ċurkett bil-wisq isbaħ minn dak li kien taha fl-ewwel lejl. U meta reġa' talabha tgħidlu fejn kienet toqgħod u minn liema pajjiż kienet, Ċeklemfusa kienet pronta weġbitu:

Ċeklemfusa Minn Art is-Sikkina!

Narratur: U telqet. Meta l-qaddejja reġgħu qalulu li ma kienx irnexxielhom jilħquha, il-prinċep ħass dwejjaq kbar. Inxteħet fis-sodda u ma ried jara lil ħadd. Lanqas ried imiss ikel ma' xofftejh. Ommu bdiet tinkwieta bil-kbir.

Omm: Imma l-għaliex qed tagħmel hekk, ibni? Xi ġralek?

Prinċep: Jekk ma nerġax nara lil dik it-tfajla ta' qalbi, ma rrid naf b'ħadd! Ħalluni waħdi.

Omm: Qum minn hemm u ejja kul xi ħaġa.

Prinċep: Le, ma rrid niekol xejn!

Narratur: Ommu kienet taf li l-aktar ħaġa li kien iħobb binha kienu l-biskuttini ħelwin u għalhekk qaltlu:

Omm: Jekk nagħmillek il-biskuttini tikolhom?

Prinċep: Iva, dawk nikolhom, imma basta tagħmilhomli inti!

Narratur: Ommu ħadet ir-ruħ. Minnufih niżlet fil-kċina u bdiet tagħġen l-għaġina biex tagħmillu l-biskuttini li tant kien iħobb. Ċeklemfusa kienet taf b'kollox. Malli r-reġina warrbet ftit mill-kċina, kienet pronta ħadet tliet biċċiet għaġina, għamlithom biskuttini u ġo wieħed minnhom poġġiet l-ewwel ċurkett li kien taha, ġol-ieħor poġġiet id-djamant u ġol-ieħor qiegħdet iċ-ċurkett is-sabiħ nett. Meta kollox kien lest, Ċeklemfusa resqet fuq ir-reġina u qaltilha:

Ċeklemfusa: Tridx immur noħodhomlok għand tal-forn?!

Omm: Iva, mur ... imma l-ewwel mur aħsel idejk sewwa, u ara ma tgħid lil ħadd li mort bihom il-forn, għax b'rasek idur!

Narratur: Ċeklemfusa qabdet il-pjanċa bil-biskuttuni u telqet biha lejn il-forn. Iżda l-biskuttini tagħha warrbithom għalihom. Meta waslet, lill-furnara qaltilha:

Ċeklemfusa: Ara, dawn il-biskuttini kollha baskathom u aħraqhom sewwa, imma dawn it-tlieta qis li taħmihom sewwa kif suppost!

Furnara: Mela aħjar tibqa' hawn tistenniehom, biex tara li kollox jiġi kif tixtieq!

Narratur: U hekk sar. Il-biskuttini tar-reġina ħarqithom u ġew ibsin ġebla, waqt li t-tlieta tagħha baqgħu sbieħ. Meta Ċeklemfusa marret lura l-palazz bil-pjanċa tal-biskuttina, marret tiġri tfittex lir-reġina u qaltilha:

Ċeklemfusa: Ara x'biċċa għamlitilna l-furnara! Ara kif ħarqithomlna kollha!

Omm: X'għarukuża, ja injoranta li hi! Imnalla oqgħod! Tal-anqas hawn dawn it-tlieta li ma nħarqux. Lill-prinċep nista' nagħtih dawn it-tlieta. Issa se jkolli nerġa' nagħġinlu oħrajn ġodda.

Narratur: U telgħet tiġri bit-tliet biskuttini s-sbieħ lejn il-kamra ta' binha. Il-prinċep tgħidx kemm feraħ b'dawk il-biskuttini. Iżda malli qasamhom u ġo fihom beda jsib ir-rigali li huwa kien ta lil dik it-tfajla ta' qalbu, baqa' bħal miblugħ.

Prinċep: Fittex għidli Ma: dawn il-biskuttin min għamilhom?

Omm: Jien ibni! Min tridu jagħmilhomlok!

Prinċep: Mhux tassew! Mela dawn kif sabu ruħhom hawnhekk? Ara x'sibt ġo fihom: iċ-ċrieket u d-djamant li tajt lit-tfajla ta' qalbi.

Omm: Il-biskuttini jiena għamilthomlok, imma bgħatt lil Ċeklemfusa biex toħodhom il-forn.

Prinċep: Mela morru fittxu ġibu lil Ċeklemfusa quddiemi ħa nara dil-biċċa kif inhi.

Narratur Ċeklemfusa kienet taf sewwa x'kien ġej għaliha. Fittxet marret tinħasel, ħarġet il-qastna mill-borża u libset dik il-libsa s-sabiħa minn lewn is-sema. Ċeklemfusa ma damitx ma tfaċċat quddiem il-prinċep. Imma issa ma kinetx għadha maħmuġa u bi lbiesha mqatta'. Dehret quddiemu bil-libsa tal-ballu.
Il-prinċep u ommu fehmu kollox u tgħidx kemm iddispjaċiehom li lil Ċeklemfusa kienu ttrattawha daqshekk ħażin. Talbuha taħfrilhom u wegħduha li jibqgħu jħobbuha għal dejjem. Minnufih bdew iħejju għat-tieġ, u hekk, bis-saħħa tar-rigali msaħħra li kien taha missierha, minn tifla fqira u mwarrba minn kulħadd, Ċeklemfusa sabet ruħha prinċipessa.